

**НАЦИОНАЛНО ВЪНШНО ОЦЕНЯВАНЕ
ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА – VII КЛАС, 14 ЮНИ 2022 ГОДИНА**

Вариант 1

ПЪРВА ЧАСТ (60 минути)

Отговорите на задачите от 1. до 25. включително отбелязвайте в листа за отговори.

Прочетете текста, запознайте се със съдържанието на таблицата и изпълнете задачите от 1. до 16. включително.

Никола Иванов Фичев (Кольо Фичето) е останал в историята ни като уважаван и обичан строител, а талантът му и до днес буди възхищение. Никола Фичев е смятан за една от най-ярките творчески фигури на Българското възрождение. От своите съвременници е бил оценяван като майстор, а от наследниците си – като всепризнат първомайстор на националната архитектура. На родна земя Кольо Фичето е съградил много къщи, църкви, камбанарии, чешми. Негово дело са и четири забележителни моста, като най-известният от тях е Покритият мост в Ловеч.

На част от архитектурните шедеври на майстора можем да се любуваме и днес. Те са толкова забележителни, че за тях се носят легенди, които често се появяват в социалните мрежи и предизвикват стотици коментари. Една от тези легенди оживява отново след големия пожар в парижката катедрала „Света Богородица“ през 2019 година. Разказана е на професор Николай Тулешков от архимандрит Георги, игумен на Преображенския манастир край Велико Търново. Според нея Кольо Фичето, най-добрият архитект в цялата Османска империя, е спасил катедралата „Света Богородица“ във френската столица.

Стената на този столетен храм се пропукала и хората със страх очаквали величествената катедрала да рухне. По нареждане на валията на Русе, който бил френски възпитаник, българинът заминал за Париж. Като пристигнал там, Кольо Фичето открил причината за пукнатината. Проблемът бил дълбока подпочвена вода, която рушала основите. Майсторът извел водата навън и дори изградил малка чешма на площада, от която водата да се изтича. Стената била възстановена и рушенето било спряно. Като израз на признанието поканили талантливия българин да остане във Франция, но той категорично отказал това предложение. По същото време Кольо Фичето строил големия мост над река Янтра, познат днес като Беленския мост.

Градежи на Кольо Фичето

Архитектурен обект	Местоположение	Време на създаване
Храм „Свети Димитър“ и манастирски сгради	Килифаревски манастир „Рождество Богородично“	1842 г.
Храм „Свети Никола“	Град Дряново	1851 г.
Мостът над река Росица	Град Севлиево	1856 – 1858 г.
Мостът над река Дряновска	Град Дряново	1861 г.
Мостът над река Янтра	Град Бяла, Русенска област	1865 – 1867 г.
Църква „Света Троица“	Град Свищов	1867 г.
Кръгообразна каменна чешма с осем чучура; каменна стена; костница	Град Габрово – Соколски манастир „Успение Богородично“	1868 г.
Покритият мост над река Осъм	Град Ловеч	1874 – 1876 г.

1. Текстът е:

- А) медиен
- Б) научен
- В) художествен
- Г) разговорен

2. Коя е темата на текста?

- А) строителството на храмове от възрожденския майстор Никола Фичев
- Б) талантът на възрожденския първомайстор Никола Иванов Фичев
- В) заплахата от срутване на катедралата „Света Богородица“ в Париж
- Г) пътешествието на майстор Кольо Фичето до френската столица

3. Кое твърдение е вярно според информацията от текста?

- А) Поводът за пътуването на Кольо Фичето до Франция е пожарът в парижка катедрала.
- Б) Професор Тулешков разказва легенда за Кольо Фичето на архимандрит Георги.
- В) Според една легенда Кольо Фичето е проектирал катедралата „Света Богородица“.
- Г) Част от построеното от майстор Кольо Фичето може да се види и в наши дни.

4. Какво е изградил Кольо Фичето и в родината си, и във Франция според текста?

- А) мост
- Б) площад
- В) чешма
- Г) църква

5. Кое твърдение според текста НЕ се отнася за личността на Никола Фичев?

- А) Майстор Кольо Фичето е български строител.
- Б) Никола Фичев е възрожденски майстор.
- В) Кольо Фичето е ярка творческа фигура.
- Г) Никола Фичев е френски възпитаник.

6. Каква информация присъства и в текста, и в таблицата?

- А) за изграждането на кръгообразна чешма в Соколския манастир
- Б) за построяването на сгради в Килифаревския манастир
- В) за изграждането на моста край град Бяла над река Янтра
- Г) за ремонтирането на катедралния храм във френската столица

7. В кой ред е посочен синоним на употребената в текста дума *столетен*?

- А) величествен
- Б) възстановен
- В) вековен
- Г) известен

8. В кой ред и двете думи са причастия?

- А) изградил, подпочвена
- Б) оценяван, поканен
- В) пропукала, днешен
- Г) строял, катедрала

Прочетете изречението и отговорете на въпросите от 9. до 12. включително.

Като израз на признание поканили българина да остане във Франция, но той категорично отказал това предложение.

9. Какво е по състав изречението?

- А) просто изречение
- Б) сложно съчинено
- В) сложно съставно
- Г) сложно смесено

10. Кое твърдение за изречението е вярно?

- А) Съдържа четири прости изречения.
- Б) В изречението има обособена част.
- В) В изречението има две допълнения.
- Г) Употребени са еднородни части.

11. Какъв вид е местоимението *това*?

- А) показателно
- Б) притежателно
- В) отрицателно
- Г) обобщително

12. В кой ред правилно е определена думата като част на речта?

- А) *предложение* – съществително име
- Б) *категорично* – глагол
- В) *във* – съюз
- Г) *но* – предлог

Прочетете изречението и изпълнете задачи 13. и 14.

Никола Иванов Фичев е останал в историята ни като уважаван и обичан строител, а талантът му и до днес буди възхита.

13. В листа за отговори запишете в кое време е подчертаната глаголна форма в изречението.

14. В листа за отговори запишете еднородните части, употребени в изречението.

15. Преобразувайте обособената част в подчинено изречение и запишете САМО НЕГО в листа за отговори.

По същото време Кольо Фичето строял големия мост над река Янтра, познат днес като Беленския мост.

16. Като имате предвид информацията от текста и от таблицата, в листа за отговори запишете реките, над които Кольо Фичето е изградил мостове, преди да построи най-известния си мост.

17. Препишете текста, като поправите допуснатите 14 (четиринайсет) грешки – правописни, пунктуационни и при членуване.

Едно от най-престижните съвременни учебни заведения в светът, отпуска за български ученици стипендия на името на извесния строител Кольо Фичето. Така се предлага изключителна възможност за кандидати, чийто интерес е свързан със инженерните специалности, или с компютърните технологии. Стойността на стипендията покрива всички разходи необходими за обучението. Важно условие е в своите дипломи кандидатите да имат отличен успех.

18. За кое събитие се отнася следният цитат?

Най-после настана тържествената минута. Австрийският химн млъкна и завесата се дигна... Пръв се показа графът.

- А) представлението на „Многострадална Геновева“
- Б) предстоящия годишен училищен изпит в Бяла черква
- В) българското участие в Чикагското изложение
- Г) Бай-Ганьовото посещение на забележителност във Виена

19. Присъствието на фантастични елементи в художествения свят на творбата и поставянето на героите в драматична ситуация на съдбовно изпитание са характерни за жанра на:

- А) баладата
- Б) елегията
- В) повестта
- Г) одата

20. Кои думи на Бай Ганьо разкриват, че героят е лишен от интерес към чуждата култура?

- А) „Всичките мускали ще ги натъпча вътре. Истина, тежичко малко, ама сигур.“
- Б) „Защо ми е тук джеб? Джебове мно-о-го, само пари да има.“
- В) „Какво ще ѝ гледам на Виената, град като град: хора, къщи, салтанати.“
- Г) „Бре! Килимчето ми! Та като фукнах подир него, па бяг, па тичане – остави се!“

21. В коя от изучените творби са представени две от проявленията на любовта – към родината и към любимия човек?

- А) „На прощаване в 1868 г.“
- Б) „Немили-недраги“
- В) „Неразделни“
- Г) „По жътва“

22. В кои две творби се откриват мотивите за срама и за гордостта?

- А) „Заточеници“ и „Хубава си, моя горо“
- Б) „До Чикаго и назад“ и „По жицата“
- В) „Опълченците на Шипка“ и „Българският език“
- Г) „Братчетата на Гаврош“ и „Неразделни“

23. Кое твърдение за Серафим и баба Илийца, герои от изучени в VI и в VII клас творби, е вярно?

- А) Израз на добротата у двамата герои е проявената съпричастност към чуждата болка.
- Б) Серафим и баба Илийца проявяват щедрост, защото нямат друг избор.
- В) Героите вършат добрина, защото очакват награда за постъпката си.
- Г) Благородството на героите е резултат от случайно стечение на обстоятелства.

24. В листа за отговори срещу всяка буква в таблицата запишете името на героя от творба (откъс от творба), изучена в VI или в VII клас, за когото се отнася съответната характеристика.

- А) Мъдър човек, който умее да разказва увлекателно приказки и вярва в способността им да помогнат на човека да разбере себе си.
- Б) Заможен собственик на кафене, който остава безразличен към молбите на свой близък, нуждаещ се от пари, за да се погрижи за болен човек.
- В) Герой и мъченик, който поставя родината най-високо в ценностната си система, посвещава ѝ живота си и умира извън нея с мисълта, че смъртта за отечеството е достойна смърт.
- Г) Високомерен, надменен и безсърдечен човек, българин, който е верен поддръжник на турската власт.

25. Запишете в текст от 3 – 4 изречения какво е внушението на думите на Моканина от разказа „По жицата“ на Йордан Йовков:

Аз я видях, ще я видите и вие.

Дидактическа задача: Прочетете текста и напишете подробен преразказ от името на неутрален разказвач.

ТАЛИСМАНЪТ, разказ от Красимир Бачков

Имам си ритуал по заспиването. Като легна и затворя очи, започвам да си мечтая за разни работи и така заспивам. Снощи запах много късно, защото си мислех за Зорница и за нейните огромни, пълни с болка очи. Аз съм осмокласник в музикалната паралелка в нашето училище. Свирия на гайда и не съм от най-добрите, но знам няколко мелодии, с които мога да събудя всяка заспала душа. Научих ги заради тате. Той обожава гайдата. Като бях в пети клас, тате продаде на съседа всичките си въдици, за да ми купи гайда. Знам, че единственото му удоволствие е да ходи за риба в свободните си дни, но той се лиши от него, за да се науча да свирия на гайда. В началото не бях много въодушевен, но когато се записах при Стефанов в музикалната школа, всичко се промени. Стефанов е голям! Някак неусетно ме накара да обикна гайдата, дори ме приеха в музикалната паралелка в нашето училище.

Дълго време Стефанов ни убеждаваше да участваме в някакъв благотворителен концерт, но все не можехме да се организираме. Преди месец обаче успя да ни грабне след часовете и малкият ни оркестър тръгна към Балчик с неговия стар микробус. Усетих очарованието на този приказен град, когато започнахме да се спускаме по стръмните улички на Балчик. Спряхме пред читалището, където щеше да се проведе концертът в помощ на болно момиче. Пред входа ни посрещна жена, а до нея в инвалидна количка седеше дъщеря ѝ, усмихваше се, но очите ѝ бяха пълни със сълзи:

– Момчета, благодаря Ви, че сте тук. Аз съм Зорница. Бих искала да Ви покажа и ботаническата градина, и двореца, но трудно ще стигна дотам.

След концерта майка ѝ дойде да ни изпрати и изхлипа:

– Никому нищо лошо не сме сторили, а защо така сме наказани, не зная! Искам само детето ми да е здраво...!

Стефанов бързо реагира и обеща да изнесем и няколко концерта във Варна, а събраните средства да преведем по сметка за лечението на Зорница. Обърна се към нас:

– Нали така, момчета?

Някак гузно всички в един глас потвърдихме. Тръгнахме към микробуса. Аз останах последен. Приблжих се до Зорница, извадих от вътрешния джоб на якето си моя талисман и ѝ го подадох:

– Вземи го за късмет!

– Какво е това? – запита учудено тя.

– Учителят по география каза, че е рядък вид обсидиан. Вулканично стъкло, но не черно като повечето срещани, а пъстро! Виж как се прелива червеното в оранжево и накрая в синьо! Намерих го в една рекичка и оттогава си го нося като талисман.

Зорница разтвори длан и обсидианът в ръката ѝ заблестя като най-голямото съкровище на света:

– Но това камъче е много ценно за теб! Не мога да го приема!

– Напротив! Ако е истински талисман, ще ти донесе късмет и ще се излекуваш! Давам ти го от сърце!

– А ако не успея да се излекувам? Ще загубиш талисмана си!

– В такъв случай ще е само едно вулканично стъкло – без никаква стойност! Обаче знам, че ще ти помогне! Ти ще оздравееш, Зори!

Не знам защо, но тази сутрин е по-особена. Докато вървах към училище, не можех да откъсна поглед от нацъфтелите дървета по пътя. При нас пролетта идва внезапно и за два-три дни изведнъж се появяват цъфналите дървчета. Все едно преди ги е нямало и като по магия изведнъж са се телепортирали. Влизам в училищния двор и забелязвам пред мен Зорница! Тя стои на краката си и в подадената напред ръка проблясва моят талисман. Това е толкова хубаво и невероятно, че се питам дали не сънувам. Момичето ме гледа с топлина, каквато не съм срещал в ничии очи, и казва:

– Прав беше! Талисманът ти е истински, но само защото е твой!

**НАЦИОНАЛНО ВЪНШНО ОЦЕНЯВАНЕ
ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА – VII КЛАС, 14 ЮНИ 2022 ГОДИНА**

Вариант 1

Ключ с верните отговори

Задача №	Верен отговор	точки
1.	А	1
2.	Б	1
3.	Г	2
4.	В	1
5.	Г	2
6.	В	2
7.	В	1
8.	Б	2
9.	Г	2
10.	В	2
11.	А	2
12.	А	2
13.	минало неопределено време	2
14.	уважаван (и) обичан	2
15.	който е познат днес като Беленския мост	2
16.	(река) Росица, Дряновска, Янтра	3
17.	Едно от най-престижните съвременни учебни заведения в света а _ отпуска за български ученици стипендия на името на известния строител Кольо Фичето. Така се предлага изключителна възможност за кандидати, чийто интерес е свързан с инженерните специалности _ или с компютърните технологии. Стойността на стипендията покрива всички разходи, необходими за обучението. Важно условие е в своите дипломи кандидатите да имат отличен успех.	14
18.	А	2
19.	А	2
20.	В	2
21.	А	2
22.	В	2
23.	А	2
24.	А) Благолаж/ът/а Б) Еню/ Еньо В) Странджата/ Никола Странджата Г) Стефчов/ Кириак Стефчов	4
25.	Примерни насоки за размисъл: <ul style="list-style-type: none"> • съчувствие, състрадание, съпричастност • вяра, надежда • роля на повторенията 	6
		65